

Izhaja vsak delavnik popoldne

GENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Dredništvo in upravnštvo v Kaporjevi ulici Štev. 6 — Telefon uredništva Štev. 50 — Telefon upravnštva Štev. 328

GENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— **DELAVSKI LIST** POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Reakcija.

V dneh prevrata je vodila ljudstva Evrope dvojna ideja: Socialna: osvoboditev delovnih stanov iz kapitalistične premoči; politična: osvoboditev ljudstva iz militarizma, ki je pod vodstvom monarhov bil slepo orodje kapitalizma. Zato je s tako silo bruhnila na dan misel ljudovlade — republike, ponekod zmagovita, drugod pa zadržana. Politično osvobodjenje je vsaj za nekaj časa bilo uspešnejše ko socialno. Za socialno osvoboditev delovnega ljudstva je bilo premalo storjeno. Proletariat — tu ne mislimo le tvorniškega delavstva, marveč vse delovno ljudstvo od našega malega kmetiča, bajtarja in delavca do inteligentnega proletarca — je stal naenkrat pred odprtimi vrati in se ni upal skozi nje. V tistem času bi se ne bilo težko polastiti vlad in izvesti ves socialno-radikalni program, da so mase na to bile pripravljene in za to vzgojene. Tako pa je med kolebanjem minul čas, kapitalistični elementi so se jačili in danes imajo zopet vajeti v rokah. In pri tem čisto nič ne izpremeni dejstvo, če so morda na vladi v nemški, avstrijski, češki republikah socialdemokratii ali v madžarski aristokratski magnati. Kapitalizem si je tu in tam že zavaroval svojo moč.

Res je, da se v republikah srednje Evrope — Madžarsko moramo šteti že v Orient — sklepajo pametni in vzgledni socialni zakoni in varstvo ljudstva; res je, da tam vlada ljudstvo po svojih izvoljenih zastopnikih; toda moralni vpliv velikega kapitala se opaža že ne le v vrstah poslancev, marveč masa ljudstva mu podlega. Javno mnenje prehaja v oblast organiziranega kapitala. Tako stopa socialna misel in socialno delo vedno bolj v ozadje ter dajeta prostora kapitalističnemu udejstvovanju. Na drugi strani pa povsod pritiska beda na revne sloje, ki se branijo smrtonosnega objema kapitalističnega polipa. Stojimo v novej krizi, pred novim bojem, čegar izid je za sedaj negotov. Za sedaj, pravimo, ker vemo, da se bo v bližini ali daljši bodočnosti tudi kapitalistična stavba prav gotovo definitivno zrušila. Na njenem mestu bo zrastel nov socialno-gospodarski sistem.

Danes se čuti kapitalizem še močnega. Zato prehaja v ofenzivo ne le v socialno-gospodarskem boju, marveč tudi v politiki. Avstrija je na robu propada, Nemčija se bori za svoj gospodarski obstoj, ljudstvo trpi pod razmerami strašno bedo, vmes se pa dviga glava kapitalistične hidre, ki hoče zatreti socialne pridobitve ljudstva ter mesto republike uveljaviti zopet moč in veljavo starih potentatov. Strelji na katoliškega poslanca Erzbergerja v Nemčiji so bili nekak signal za ofenzivo monarhistov. Nemški monarhisti s starimi cesarskimi generali in plemiči na čelu delajo za monarhijo. Isto se opaža v Avstriji. Na eni strani gospodarski polom, na drugi strani pa restavracija monarhije.

Dogodki zadnjih tednov nam kažejo, da še ne gremo nasproti mirni ureditvi notranjih razmer v državah srednje Evrope. Razmere v drugih državah pa mečejo svojo jarko luč tudi na nas. Pod vtisom reakcionarnih pokretov drugod, se tudi pri nas demokratična gospoda, ki je istovetna s kapitalistično smerjo, udejstvuje do skrajnih možnosti svojih sil. Preganjanje delavskih organizacij, uničevanje socialnih organizacij z odstranjevanjem njih voditeljev, podpiranje valutnih špekulantov ter s tem sodelovanje pri uničevanju naše valute in dvigovanje draginje — to vse je znak kapitalistične reakcije pri nas. Na drugi strani pa gre s tem zloraba politične moči v namen, da se omeji politična svoboda ljudstva in da tudi v politiki, zakonodaji in upravi zavladava samovolja kapitalistične oligarhije nad jugoslovanskim ljudstvom. Paralela je za nas jasna. Jasno pa je tudi, da sedanji reakcionarni režim napenja zadnje sile in da se bo zrušil tem prej prav zato, ker je svoje sile preveč napel.

Nauk za krščansko ljudstvo je ta: Branili bomo priborjene pridobitve, zbirali se krog svojih organizacij in se zavarovali proti vsakemu napadu. Krščansko ljudstvo bo stopalo v boj v smislu svojega programa z zavestjo, da bo notranja, moralna sila v ljudstvu jačja ko materialna in surova sila njegovih nasprotnikov. Za nas je le ena garancija za uspešen boj proti na-

sprotnikom ljudstva: Krščanska misel, nje z radikalno doslednostjo — in naj pride krščansko življenje, krščansko udejstvovanje, potem, kar hoče!

Splošna stavka kmetijskega delavstva na Moravi.

Brno, 8. oktobra.
Na celi Moravi je izbruhnilo veliko mezdno gibanje kmetijskega delavstva.

Na Moravskem je mnogo veleposestev, na katerih je zaposlenih na tisoče delavcev, ki zastran neznosne draginje zahtevajo skromno izboljšanje dneve. Ker pa veleposestniki niso pristali na upravičene zahteve poljskih delavcev, so strokovne organizacije kmetijskega delavstva proglasile splošno demonstrativno stavko za 10. t. m. Zastopniki veleposestev niso pristali na prehrano delavstva niti tedaj, ko je dr. Velgo izjavil, da država kmetijskih delavcev ne more in ne bo zalagala z živili. Veleposestniki skušajo v delavske kroge zasejati neslogo, da bi oslabili njih fronto. Ali delavski sloji so popolnoma složni: eden za vse in vsi za enega. Delavstvo se bori za kruh, za prehrano. Veleposestnik nima srca za nje, a država jih pri najboljši volji ne more podpirati. Tako delavcem ne preostaja drugega kakor da so segli po samobrambi. V interesu delavstva kakor veleposestev in celokupne države je, da se čim preje ugoti upravičeni delavski zahtevi. Tudi delavec ima tisto pravico do življenja kakor vsak drugi državljani. Živ ne more v grob!

Pred razdelitvijo Gorenje Šlezije.

Pariz, 10. oktobra. (Wolff.) Ženevski dopisnik »Tempsa« javlja: Štirje člani sveta zveze narodov, katerim je poverjena naloga sestaviti predlog poročila o delitvi Gornje Šlezije, belgijski, braziljanski, kitajski in japonski delegat, neprestano delajo. V nedeljo so imeli dve seji, druga seja je trajala do 3. ure zjutraj. Na tej seji še niso dosegli končnojavnega in popolnega sporazuma. Predlog štirih članov bi bil moral v obliki načrta biti že danes dopol-

Če ne pride dotlej do sporazuma, bo dne 10. t. m. obstalo vse poljsko delo na celi Moravi. Za ta dan je naznanjenih nad 40 manifestacijskih zborovanj kmetijskega delavstva po celi Moravi.

Boj kmetijskega delavstva vodijo vse strokovne organizacije skupno, vendar igra važno vlogo krščanska delavska organizacija, ki ima za seboj največje mase moravskega delavstva z dežele.

Krščanski delavski organizator Švábenský je izdal proglas, v katerem dolži veleposestnike, da že tri leta tožijo, češ da so pasivni, zraven pa ves ta čas mečejo milijone za agitacijo proti agrarni reformi. V imenu delavstva obljublja Švábenský, da delavstvo dne 18. oktobra ne bo razbijalo ne požigalo na veleposestvih, marveč da bo delavstvo skupno zapustilo delo ter se bo mirno udeležilo zborovanj, da tam manifestira za svoje pravice.

Ali bo klic Švábenskega, naj se veleposestniki v zadnjem trenutku zavedo svojih dolžnosti do delavstva, imel kaj uspeha, se bo videlo. Skoro gotovo bo 10. oktobra izbruhnila splošna demonstrativna stavka celokupnega kmetijskega delavstva.

Ameriški bankirji in Zveza narodov.

Los Angeles, 10. oktobra. (Havas.) Včeraj je bil končan sestanek ameriških bankirjev, ki organizirajo mednarodno kreditno pomoč pri svetu zveze narodov. Sprejeta je bila nastopna resolucija glede omenjenih kreditov: Skupščina odobrava načela načrta, katerega je izdelala organizacija mednarodnih kreditov in ki je znan pod imenom »Načrt Ter Moulén«. Pomorski in trgovinski odbor skupščine se poveri, da najde najboljši način, kako bi mogli ameriški bankirji sodelovati pri teh kreditih.

Škopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

»Tega ne storim nikoli!« je odvrnila Cecilija skrajno hladno.
»Nikoli? O, kako se moram smejati! Noričica, ali pa ne slutiš, da imam vse tvoje premoženje v svoji oblasti in ti bom znal vse, prav vse do zadnjega vinarja odvzeti!«

»Vzemi!« mu je dekle odvrnilo.
»In prital bom tako daleč, da boš iz hiše pogrnana sramotno in s prokletstvom.«
»Stori, kar ti drago.«
»In tvoj stric te bo še na smrtni postelji proklel.«

Pod to grozno grozljivo se je Cecilija molče in brez moči skrušila.

»Aj, aj, ptičica poveča peroti? O, kam je izginil ravnokar še gospodujoči ponos?« se je Tis ponorčeval. »Toda še globlje te bom zadel. Vem, čemu me zaničuješ. Je nekdo, ki bi ga brez okoliščin in solza vzela za moža. Ona vdova ima lahkoživega sina, pijanca — ho, kaj ne, tega bi ti rada? No, ga boš že dobila in potem gresta lahko skupaj beračiti. O, vem: za tem tihim in ljubeznjivim obrazkom skrivaš občudovanja vredno upornost in silovito trmo; toda ne boš sama ti cilj moje maščevnosti. Tudi one, ki so vzrok tvoje trdovratnosti, bo za-

dne predložen svetu zveze narodov, izdelan pa bo najbrže šele v sredo. Svet zveze narodov se bo sestel v sredo pod predsedstvom Ishija in bo vzel na znanje uspeh posvetovanj omenjenih štirih članov. V sredo zvečer se bo potkusilo na seji sveta zveze narodov doseči sporazum v vprašanju delitve Gorenje Šlezije. Sklep so takoj brzojavno naznani predsedniku sveta francoskemu ministrskemu predsedniku Briandu.

ZAVAROVANJE PROTI TOČI.

Beograd, 10. okt. V ministrstvu za kmetijstvo je izdelan načrt zakona o zavarovanju posetve pred točo. Ta zakonski načrt bo predložen ministrskemu svetu v odobritev in se bo pozneje predložil kmetijskemu svetu in narodni skupščini. Zakonski predlog obsega načrt sistematičnega zbiranja denarja za povračilo škode, in sicer potom plačevanja davka, kakor tudi s sistematičnim ocenjevanjem škode po pomožni komisiji.

Širite „NOVI ČAS“

dela moja maščevalna roka. Barta in njegovo mater bom zasledoval, njih dom bom upropastil in ne bom odnehal preje, dokler ne obležita vsa gladna na stami. In kdo bo kriv njunine nesreče? Ti, ti edina!«
Cecilijo so te strašne besede docela uničile. Naslonila je glavo na ognjišče in zapadla v neskončno otožnost. Temu nasproti pa je na obrazu brezsrčnega Tisa zaplamlato divje veselje. V njegovih pogledih je ležalo nekaj tako odurnega in brezsrčno krutega, da bi človek mislil, da živi v njem kača, ki očara svojo žrtev že s samim pogledom in jo še grozno muči, predno jo pogoltno.

»Tekom četrte ure pride doli stric Jan«, je rekel. »Se enkrat, Cecilija, še enkrat ti pravim, premisli se. Ali hočeš imeti mir ali pa se boriti proti meni? Hočeš biti bogata in srečna ali pa begati po svetu kot dekla ali pa celo beračica? Premisli se — četrte ure bo kmalu poteklo!«

Cecilija je povzdignila glavo in s solzami v očeh odvrnila: »Vse, prav vse bom povedala svojemu stricu. Naj le spozna, kako podel si; in ker je njegovo srce dobro, se ne bo niti najmanje zbal tvoje zlobe.«

»No, no!« jo je Tis zasmehujoče prekinil, »le povej mu, kar mu hočeš; povej mu, da sem podel in da lažem — vse kot je drago; ponovi mi besedo za besedo, kot sem ti povedal. Vseeno ti ne bo verjel. On

Brez obrtnonadaljevalnih šol.

V naši nesrečni hiši škandalov ni konca. Za razne narodne prireditve, za ministrske avtomobile, za vojaške ekskurze, za protustavno pravoslavno propagando in za sto drugih praznih stvari se pri nas vedno najde denarja; kadar pa gre za kulturne in socialne svrhe, tedaj so pa največje težave in ako ne bi se našli požrtvovalni ljudje, ki vlečejo voz dalje preko vseh ovir, bi zaradi mero-dajnih krogov lahko in gotovo propadlo vsaj polovico kulturnih in socialnih ustanov. Pravkar smo odbili eno tako nevarnost — vsaj začasno — ki je pretila našemu vseučilišču. Sedaj se dviga nov tak škandal v naši lastni sredi. Ta škandal dokazuje, da naša dosedanja samoupravna oblast v Ljubljani glede uporabe javnih sredstev ni nič boljša nego centralna oblast v Belgradu.

Gre za obrtnonadaljevalne šole v Ljubljani. Te šole so namenjene našim vajencem in vajenkam, vseskozi otrokom delavnih ljudskih slojev. Ta mladina prihaja v uk s štiri- do šestrazredno ljudsko-šolsko izobrazbo. Vsi vemo, da z zgolj to izobrazbo danes najpriprostejši obrtnik v svoji stroki ne more napredovati tako, da bi vzdržal domačo in tujo konkurenco. Računstvo, risanje, knjigovodstvo, poslovno dopisovanje, sposobnost za uspešno uporabo strokovne književnosti — vse to so neobhodni predpogoji za dosego uspehov v raznih obrtnih poklicih. Obrtnik, ki ne zna drugega nego tisto ročno, mehanično delo, ki se ga je naučil v delavnici, je danes nasproti svojim izobraženejšim tovarišem in konkurentom uboga para. Nasprotno se pa more vsestransko izobražen obrtnik povspeti na ugledno socialno in gospodarsko stališče in postati opora in ponos ne samo svoji ožji družini, ampak tudi celi občini. Trden obrtni stan pomenja v stavbi družabnega reda enega najtrdnjših stebrov. Ta stan je tem pomembnejši, ker se kljub blagostanju skoraj nikoli ne izneveri samemu sebi in ne izgubi stika z delavnimi masami.

Teoretično izobrazbo, ki je neobhodno potrebna za krepak in napreden obrtniški stan, pa mora obrtnemu naraščaju posredovati obrtnonadaljevalna šola. Take šole obstojajo danes po vseh civiliziranih deželah brez izjeme. Celo bankrotna Avstrija s še bolj bankrotnim Dunajem je te šole že davno zopet obnovila in naravnost sijajno uredila. Tudi pri nas so že lanj po večjih krajih odprli obrtnonadaljevalne šole in dosegli naravnost presenetljive uspehe. Samo prestolno mesto Ljubljana, središče našega obrtnega življenja, še ni odprla obrtnonadaljevalnih šol in kakor je razvidno iz javne izjave učiteljsva, se te šole tudi še to leto ne odpro! To pa samo zato, ker občina po

je dobroščen, kaj ne? Pa ravno zato bo storil, kar bom hotel jaz. Le obtoži me, kot ti je po volji: čim več, tem bolje!«

Ob zadnjih besedah je Tis polagoma znižal ton svojega glasu, da je Cecilija, sloneča pri ognjišču, le napol razumela konec negovega govora.

Istočasno je hinavski goljuf po prstih pridrskal do sosednjih vrat, zapustil sobo in zaklenil vrata brez najmanjšega šuma. Par trenutkov za tem je začula Cecilija globlje v notranjosti hiše njegov glas, ki je kričal: »Stric Jan, stric Jan!«

Trepetaje je skočila deklica kvišku in ko se je ozrla okrog sebe, je v največjem strahu zavzdihnila: »O sveta nebesa, odšel je k stricu, da bi ga že vnaprej nalagal!«

Hlastno je odhitela k stranskim vratom, da bi jih odprla: toda obupno je zakričala, ko je spoznala, da jih je Tis od zunaj zaprl z zaviro.

»O,« je zaklicala, »ne bo mi veroval. Moje edino upanje je proč! Kaj storiti? Bog mi pomagaj!«

Sesedla se je na stol, kjer je ostala čisto srta in se je od časa do časa zdrlila, če je začula nad svojo glavo škropotanje stropa pod koraki Tisa in starega strica.

Nekaj časa je tako sedela, ko so se nato odprla vrata in sta oba moža vstopila.

Starček obraz je bil vznevoljen in bolešno razdražen. Tis pa se je delal poštenjaka in zavzel videz preprostosti. Stopal

vseh svojih predalnih ne spravi skupaj tistih tisočakov, ki jih zahteva učiteljstvo kot nagrado za poučevanje na obrtnonadaljevalnih šolah. Ali ni to škandal prve vrste? Namesto da bi se obrtniška mladina pripravljala na svoj bodoči poklic in se usposabljala za zakonit socialni boj, se pa potika po kinih in cestah in izprija dušno in telesno. Ali se merodajni činitelji zavedajo, kako težko odgovornost si nalažajo z zanemarjanjem obrtniškega naraščanja?

V imenu socialne pravičnosti, v imenu kulture in napredka zahtevamo, da se takoj poskrbi za otvoritev obrtnonadaljevalnih šol v Ljubljani. Če se je poskrbelo za polno otvoritev pouka na liceju in njegovih zavodih, če je denar za toliko drugih stvari, mora biti denar tudi za obrtnonadaljevalne šole! In če tega ljubljanska občina ne zmore, naj se zbirajo mili darovi po cestah in hišah. Prepričani smo, da bi celo vajenci sami zbirali plačo za učitelje, samo če bi jih kdo pozval in bi vse ostalo preskrbelo mesto. A mislimo, da ima Ljubljana še vedno toliko, da za svoj obrtni naraščaj, svoje bodoče davkoplačevalce in najkoristnejše člane plača pouk. Kdor je pozvan, naj se zgane!

Politični dogodki.

✚ **Zalosten konec velikosrbske stranke.** Svoj čas je belgrajski odvjetnik Radivoj Novaković z velikim bobnanjem ustanovil »Srbsko stranko« na velikosrbskem programu. Stranka je kmalu umrla vsled življenjske slabosti, kar bi ne bilo nič zanimivega. Zanimive so pa okolnosti ob njeni smrti. Kakor se še-le sedaj izve, je stranka že 11. sept. t. l. svojega predsednika in ustanovitelja Novakovića izključila iz svoje srede. Toda on se na to ni oziral in še dalje igral vlogo strankinega predsednika; v odbor je pritegnil neizvoljene ljudi, prave člane je pa naznanil sodišču zaradi prevare in potvorbe. Ti odborniki pa sedaj tožijo Novakovića zaradi obrekovanja in zahtevajo od njega račun o strankinem denarju. — Tak je konec šovinizma.

✚ **Konec abstinenčne politike nemških parlamentarcev na Češkoslovaškem.** Nemška parlamentarna zveza v češkoslovaškem parlamentu je včeraj z veliko večino glasov sklenila, da opusti abstinenco in se vrne v parlament. Za ta sklep so glasovali: Kmetička zveza, krščansko-socialna stranka, narodni socialisti in demokratična svobodomiselnost; proti je bila samo nemška narodna stranka, ki se pa po glasovanju ni poslužila pravice ugovora ter je tako gornji sklep tudi zanjo veljav. Kaj pa pri nas Radić?

✚ **Kdo je ustvaril Hrvate v Bosni-Hercegovini.** Velesrbi, ki štejejo Bosno-Hercegovino brezpogojno k Veliki Srbiji, bi radi bosenske Hrvate, ki tako kaže srbstvo bosensko-hercegovske zemlje, na vsak način vsaj utajili, ko jih že iztrebiti ne smejo. Tako piše bivša sarajevska, a sedaj belgrajska »Srpska Zora«, da je nepobitna resnica, da so Hrvate v Bosni in Hercegovini umetno ustvarili Habsburgovci, zato da bi jih porabili »kot orožje proti Srbom in Srbiji tudi po srbski zmagi«. Ta istina pač ni nepobitna, ampak je vsak otrok lahko pobije z vprašanjem: odkod pa potem bosensko-hercegovski franjevci, te žive priče davne bosensko-hercegovske zgodovine in edini zavetniki krščanske raje pod turškimi in avstroogrskimi jarmom?

je počasi proti ognjišču in se vsedel na stol.

Tudi stric se je vsedel nedaleč od kajote dekle in začel žalostno: »O, Cecilija, nisem si mogel misliti, da si tako nevhvaležna; saj to ne more biti res. Kar hočem jaz, to bo vendar tebi v prid. Le iz ljubezni do tebe mi je vstala želja, da bi se ti poročila z možem; čigar varčnost mi je poroštvo, da ne boš po moji smrti zabredla v bedo in stisko. In ti se protiviš?«

Deklica je znova zaplakala, a ni odgovorila ničesar.

Stric Jan pa je nadaljeval z mehkejšim tonom:

»No, Cecilija, saj se vse še lahko popravi. Saj sem vedel, da se boš iz ljubezni do svojega starega, bolnega strica udala. In kar si rekla Tisu, ali niso bile le ošabne, prazne besede? Besede, ki jih vrže človek v naglici, ki pa jih ne govori srce? No, ljuba Cecilija, bodi moje dobro dete in poslušaj moje nasvete, ki hočejo tebi dobro in poročijo se z našim plemenitim Tisom, ki te bo gotovo osrečil.«

Deklica je vstala; njen obraz je bil bled od strahu, lica so ji mrzlično trepetala; in vsa iz sebe je vzkliknila:

»Njega naj vzamem, njega, to strupeno kačo?«

»O, Bog, kaj sem ji pa žalega storil,« je otožno vzdihnil Tis, »saj vidite stric Jan, jaz ne morem ničesar doseči. Pustite jo pri miru; ne maram biti vzrok njene bolesti.«

(Dalje.)

Dnevni dogodki.

— Na vseorlovski zlet v Brno, ki bo prihodnje leto v Brnu na Moravskem, so priglasili svojo udeležbo belgijski katoliški telovadci. Belgijci pošljejo na Moravo 25 ženskih članov, 30 moških telovadcev ter 150 drugih katoliških Belgijcev.

— **Podpisani izjavljamo**, da nisem v nobeni zvezi z dopisi, ki jih je objavila mariborska »Straža« z dne 3. in 7. t. m. o občinskem sodišču za pobijanje draginje v Mariboru. — Anton Krepek, član občinskega sodišča za pobijanje draginje v Mariboru.

— **Občinska sodišča za pobijanje draginje** imajo zelo važno, pa tudi zelo težko nalogo, ki je obenem nevhvaležna. O tem nam piše delavec-član takega sodišča sledeče: Konzumenti pričakujejo od istega, da jim bo delalo kar čudeže, da bodo cene živil na mah padle, da bodo odpravljeno verzišništvo in prekupčevanje, ki je takorekoč glavna krivda neznosne draginje. Res da je to naloga teh sodišč, da se pa to ne da takoj uresničiti, bo izprevidel vsak, ki vsaj malo misli. Gotovo nihče bolj kot člani sodišča sami ne želi, da se vsi nedostaki odpravijo in da se vsi krivci brez razlike tudi kaznujejo. Zelo neumestno pa je, če se v delovanje teh sodišč vmešava časopisje, kritizira delovanje istega, posebno če se objavlja celo stvari, ki niso resnične. Kakor se redna sodišča pred občinstvom respektirajo, ravno tako bi se moralo tudi občinsko sodišče za pobijanje draginje, ki ima tako važno in težko nalogo, ščititi, ne pa ga vlačiti v politično blato.

Reakcija.

— **Skrčenje uradnih ur pri poštah uradih v Sloveniji.** V zimski dobi 1921/22 t. j. od 16. oktobra 1921 do 31. marca 1922, se skrajšajo uradne ure pri poštah uradih z brzojavom in telefonom na 6 oziroma 5 ur, pri manjših poštah uradih brez brzojava in telefona na 4 ure. — Uradne ure pri ljubljanski in mariborski glavni in kolodvorski pošti in pri poštah uradih v Celju, Ptuj, Novem mestu, Zidanem mostu, Trzinu in Gornji Radgoni ostanjejo neizpremenjene. — Poštni uradi Ljubljana 3 do 6 poslujejo v zimski dobi od 8. do 14. ure. Ob nedeljah in praznikih se uradne ure ne izpremenijo. — Iz pregleda, ki je izobešen na vsakem uradu v prostoru za stranke, so razvidne ure dotičnega urada.

— **Občinsko sodišče za pobijanje draginje v Mariboru** je v svoji seji dne 8. t. m. določilo nove maksimalne cene za meso in kruh. In sicer za meso I. vrste 22 do 24 K za kg, meso II. vrste 18 do 20 K za kg in meso III. vrste 16 K za kilogram. Cene kruhu so določene za 1 kg belega kruha 16 kron, za 1 kg črnega kruha 13 K. Cena drobnemu pecivu ostane prejšnja t. j. komad 1 K. Nove cene veljajo od srede 12. t. m.

— **Zadnji živilski semenj v Mariboru** v soboto 8. t. m. je bil precej dobro obiskan. Pripeljalo se je takrat okrog 90 voz krompirja, okrog 15 voz čebule, 8 voz slanine, 22 voz zaklane živine. Zelja je bilo zelo malo.

— **Mariborska mestna občina**, bo za mestno prebivalstvo nabavila večjo množino krompirja.

— **Mariborski občinski svet** ima v torek 11. t. m. redno sejo. Začetek ob 6. uri zvečer.

— **Pretkane branjevke.** Zagrebški listi poročajo, da so tamkajšnje gospodinjke razkrinkale več branjevok, ki so se preoblečene spravile na trgu med kmečke prodajalke, da bi tako lažje spravile v denar svoje blago. Branjevke prodajajo kot preprodajalke vse dražje nego kmetje in nobena pametna gospodinja ne kupuje pri njih. Zato so hotele prevariti občinstvo na gornji način.

— **Gibanje zasebnih nameščencev v Zagrebu.** Zagrebška podružnica Zveze zasebnih nameščencev v Jugoslaviji je 17. t. m. sklicala shod svojih zaupnikov. Na shodu je tanjnik H. Pfeiffer poročal o dosežkih uspešnih akcij za zvišanje plač. Večina trgovskih in industrijskih tvrdki je že pristala na 20—30 odstotno zvišanje plač in enkratni nabavni prasevek v višini enomesečne do dvomesečne plače. Pogajanja se nadaljujejo.

— **Korenito zdravljenje.** V Topolu v Hercegovini izvršuje zdravniško umetnost neki kmet, po imenu Anton Gjikić, ki zelo slovi med ljudstvom. Specialist je zlasti v zdravljenju umobolnih in polnokrvnih oseb. Zdravi s puščanjem krvi. Te dni so ga zopet poklicali k nekemu kmetu, ki je zblaznel. Bolezen je bila pa posebno trdovratna in ni hotela popustiti. A zdravnik ni odnehal: v teku treh dni je izpustil bolniku šestnajst kozarcev krvi! To je vsekakor zadostovalo — bolnik je vsled pomanjkanja krvi enostavno umrl. Zdravnik bo moral svojo umetnost zagovarjati pred sodiščem.

— **Tatvine.** Pri Heleni Gospeti v Senožetih na Dolskem so 4. t. m. vlomili tatovi in odnesli za 6912 K obleke in perila. — Miškotu Cizelj, kaznilniškemu učitelju v Mariboru, sta dva bivša kaznjena ukradla perila in odev v vrednosti 7000 K. — Okr. sodišče v Postojni išče 18letnega Jos. An-

toničič in 18letnega Jos. Hočevar, ki sta minoli mesec v Ravneh pri Št. Petru grofici Hohenwart ukradla iz hleva dvojce mladih goved v vrednosti 4500 lir.

Ljubljanski dogodki.

lj **Nov občinski volivni red.** V Ljubljani ne pridemo do rednega delovanja občinskega sveta, čeprav je za to že krvava potreba. Sedaj so si demokrati izmislili nov volivni red, ki naj zagotovi liberalcem večino, četudi je med ljudstvom nimajo. Redno je, naj bi tista stranka, ki ima relativno največ glasov, dobila kar polovico mandatov, ostali mandati se po proporciju razdele med vse stranke. Ta volivni red velja za Ljubljano, Maribor, Celje in Ptuj ter za občine z nad 10.000 prebivalci. Jasno je, da je ta volivni red demokratom narekovala le skrb za Ljubljano, kjer so zadnjič še imeli relativno večino. Zelo bi dvomili, če jo bodo imeli tudi prihodnjč. Zato jim tudi ta medicina ne bo pomagala.

lj **Tatvina v Accetovi pisarni.** V pisarni stavbenika Accetto na Taboru 2 je bilo v noči od 9. na 10. t. m. vlomljeno in odnešeni naslednji predmeti: pisalni stroj znamke Hamauf, browning z 20 naboji in okoli 390 K denarja.

lj **Zabavni večer »Dobrodelnega društva tiskarjev«** v nedeljo, dne 16. oktobra v »Unionu« obeta mnogo zabave in užitka. — Na sporedu so pevske točke opernih solistov in komični nastopi članov drame, koncertne točke godbe Dravske divizije pod osebnim vodstvom gosp. kapelnika dr. Cerina in ples. — Za neplesalce je na razpolago bogat srečolov in šaljiva pošta. Začetek ob 7. uri. Vstopnina 5 dinarjev.

Naša društva.

d **Ljubljana—Sv. Jakob.** Danes točno ob polosmi uri zvečer se vrši občni zbor št. jakobskega Orla v šentjakobski prosveti. Udeležba vseh članov obvezna. Bog živi! — Predsednik.

d **Dramatski tečaj »Ljudskega odra«** danes odpade. Pač pa se vrši isti zopet redno v petek 14. t. m. točno ob 20. uri. Prosim vse tovariše in tovaršice, da se ga v petek polnoštevilno udeleže. — Upr.

d **Maribor.** Marijina kongregacija za moške in mladeniče ima redno vsaki četrtke ob 7. uri zvečer svojo pobožnost v cerkvi sv. Alojzija na Glavnem trgu. Tovariši člani JSZ, kakor tudi starejši bratje Orli, so vabljeni, da se teh pobožnosti redno in v obilnem številu udeležujejo. — Pref.

Socialni vestnik.

o **Brezposelnost v češkoslovaški republiki v avgustu.** V polovici avgusta je podpiralo ministrstvo za socialno skrbstvo v češkoslovaški republiki vsega vkup 18.500 moških ter 10.500 ženskih in pa 23.000 družinskih članov. Od teh jih pride 52 % na tekstilno industrijo, 17 % na kovinarsko obrt, 7 % na stavbinske delavce ter 7 % na pomožne delavce in težake. Od vseh podpiranih jih pride na Češko 23000, na Moravsko in šlezijo 4500, Slovaško pa 1500 oseb. Poleg tega je bilo podpiranih s posredovanjem podjetij 15500 deloma nezaposlenih od 7500 družinskih članov. Število nezaposlenih ter državno podpiranih je v primeri na prejšnji mesec padlo z 33500 na 33226 oseb.

o **Osemurna delovna doba na Nemškem.** Nemška državna vlada je predložila posameznim svojim državam v odobrenje zakonski načrt, po katerem se ima polagoma odpraviti osemurna delovna doba. Predvsem se ima ta omejitev delovne dobe uvesti pri poštini in železniški službi, na ladjah, v pristaniščih, t. j. v prometu.

o **Prvosednik Harding proti podporam nezaposlenim.** Te dni se je vršila v Washingtonu konferenca, na kateri se je pretresalo vprašanje, kako odpraviti brezposelnost. Navzoči so bili zastopniki delodajalcev, delavcev in drugih slojev prebivalstva. Konferenco je otvoril prvosednik Harding, ki je povedal, da je v Zedinjenih državah 1.500.000 delavcev brez dela. Harding je pobijal nazore, da je trgovina padla zastran tega, ker Zedinjene države niso odobrile versailske mirovne pogodbe. Poleg tega je Harding izjavil, da bo podpiranje brezposelnih iz državnega zaklada prej vir zmed kakor pa zdravilo ter je pozival kapitaliste in delavce, naj se potrudijo poiskati izhod iz gospodarske krize. Tajnik trgovine Hoover je priporočal ustanavljanje društev.

Raznoterosti.

Kongres poljskih katoličanov in židje. Na katoliškem shodu v Varšavi se je stavela zahteva, da naj vlada izžene iz državnih granic vse tuje elemente. Z ozirom na rastoč vpliv poljskega židovstva, ki ogroža vso Poljsko, je sveta dolžnost slehernega Poljaka-katoličana, udeleževati se vsake akcije, koje namen je, očistiti vse panoge duševnega dela židovskega vpliva, ki ogro-

ža obstoj poljske republike. — Gorje dežel, v katero se je zagrizel židovski krvose!

r **Brezžična brzojavna zveza med Nemčijo in Ameriko.** Med Nemčijo in Ameriko je napravljena brezžična brzojavna zveza. Nemčija je pristala na to, da tudi naše brzojavke za Njujork in druga ameriška mesta odpravlja po brezžičnem brzojavu preko svojih postaj v Njujork.

Gospodarstvo.

Češkoslovaški industriji za Rusijo. Sindikat češkoslovaške strojne industrije je sklenil prispevati v pomoč Rusiji več motornih ali parnih plugov ter večje število kmetijskih strojev, elektrotehničnih potrebščin in jeklenega orodja za rokodelce v vrednosti več milijonov češkoslovaških kron.

— **Železarski kartel v Češkoslovaški.** Te dni se je otvorila v Pragi družabna prodajalnica zedinjenih železarskih zavodov. Zedinjene tvrdke grede dalje za tem, da bi skartelirale vso težko industrijo, da bi tem laglje tekmovala na svetovnem trgu zlasti proti nemški konkurenci, ki je poslednji čas podpirana tudi s padanjem marke. Dunajske filijalke, ki so bile reducirane, imajo biti zopet povečane. Praška železarska družba odpre na Dumaju komercijsko pisarnico. Ker so nemški industrijalci tako oblegani z naročili, da ne morejo ugoditi vsem naročnikom, bo nemara lahko konkurirala češka težka obrt z nemško in to tem laglje, ker grede cene nemškega železa kvišku. Škodovska in Združene strojne tvornice skušajo dobiti kupce na Ruskem in v Orientu in zato so ustanovile v Galacu in Carigradu svoje filijalke.

— **Izkoriščanje vodnih sil na Bavarskem** je v polnem teku. Gradijo se velike hidrocentrale, pri katerih je zaposlenih več ko 10.000 delavcev. V dveh letih bodo dozidali veliki elektrarnici na Walchenskem jezeru ter na srednjem toku Isare pod monakovskim mostom. Poleg teh dveh se gradijo velika vodna dela na Lechu. Innu, Ilzu, Leitzachu itd. — Tako umevajo narodno gospodarstvo Bavarci. Ko pa je pred leti hotel rajni dr. Lampe izkoristiti Savo pri Medvodah, so mu liberalni mogotci toliko časa metali polena pod noge, da je njegov toli lep načrt padel v vodo. In tako je bila bela Ljubljana po liberalni kliki oškodovana za milijone in milijone!

— **Trgovinska kriza ter njen učinek na industrijo v Belgiji.** Belgijski zunanji minister je izdal o gospodarski situaciji Belgije v prvi polovici t. l. naslednje poročilo: Produkcija premoga, ki se je dvignila lansko leto na predvojno višino, je začela polagoma padati, ker so njegove zaloge dovolj narastle. A ker so angleški premogari štrajkali, je bil Anglež primoran kupovati belgijski premog. Tako so se skrčile premogove zaloge s 1.160.000 ton ob začetku t. l. na 776.830 ton v maju t. l. — Železarska industrija je imela 1. julija t. l. 54 plavžev, od katerih je 41 ugaslih ter samo 13 v tvornosti. — V predilnicah so morali omejiti produkcijo bombazevih izdelkov na tretjino, da se zaloge preveč ne nakupijo. — V volnarskih podjetjih se dela povprečno 30 ur na teden, ne pa 48, kakor v predvojni dobi. — Tkalnice za juto obratujejo samo z 2500 vreteni, 1000 vreten pa počiva. — Opekarska industrija je pa zadovoljiva, ker se dosti zida v opustošenih krajih. A temu nasproti se trpko občuti kriza v porcelanski industriji. — Situacija v steklarnicah se je poslabšala; obratovanje je rapidno padalo, posebno od februarja do julija. — Zrealna obrt je leta 1920 najlepše uspevala. Od te dobe pa so morali izdelovanje močno omejiti, ker ni bilo za to blago kupca. Zrealna industrija je padla najmanj za 50 odstotkov. — Izdelovanje čaš in kristalnega blaga je jako padlo. Od 30 kristalnic, ki so bile v Belgiji pred vojsko v obratovanju, jih danes obratuje samo 10, pa še te z močno zmanjšanimi osebami. — Kemična industrija je tudi hudo prizadeta. Produkcija se komaj 35 odstotkov tega, kar se je pred svetovno vojsko. — Neka tvornica za umetno svilo je imela v aprilu zaposlenih 200 delavcev, dasi je v njej delalo pred vojsko 2000 delavcev. — Produkcija fosfata v okolici Monsa je popolnoma prenehala. — Strojarska obrt izkazuje jedva 25 odstotkov normalnih izdelkov. — Papirnice so se bile lansko leto povzpele na 75 odstotkov predvojne produkcije, a zadnji čas so padle na — 35 odstotkov. — Dandanes trpi trgovina in industrija v vseh deželah z dobro valuto in tako je — kakor smo videli — v Belgiji.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kramžar.
Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Konkurenčni ceni! Konkurenčni ceni!
F. BRUMAT
LJUBLJANA
Usakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.